

SIVILFORSVARET

KURSPLAN

Videregående kurs for ledere/nestledere i
Sivilforsvarets avdelinger

FIG 31

INNHALDSFORTEGNELSE

1.	Bakgrunn for kurset	s.3
2.	Kursets plass i opplæringsstrukturen	s.3
3.	Kursets varighet, opptakskrav og målgruppe	s.4
4.	Kursets hovedmål	s.4
5.	Kursets oppbygging	s.5
6.	Hovedområder	s.5
7.	Arbeidsformer	s.11
8.	Vurdering	s.11
9.	Litteratur	s.12
10.	Andre forhold	s.12

1. Bakgrunn for kurset

Sivilforsvarets samfunnsmandat er tredelt

- en uniformert og folkerettslig beskyttet, statlig forsterkningsressurs
- beskyttelse av sivilbefolkningen
- en aktør innenfor samvirke og samfunnssikkerhetssamarbeid

En forutsetning for å løse dette samfunnsoppdraget er kompetanse. Tjenesteplikt pålegges etter gjennomført rekrutteringsmøte, og de tjenestepliktige tilføres kompetanse gjennom opplæring og øvelser.

Hjemmelsgrunnlaget for tjeneste i Sivilforsvaret er lov 25. juni 2010 nr 45 om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven). Tjenesteplikt i Sivilforsvaret kan pålegges kvinner og menn mellom 18 og 55 år som oppholder seg i riket.

Fra 2010 er Sivilforsvarets operative styrke fastsatt til å bestå av en førsteinnsatsstyrke på 4000 tjenestepliktige. Styrken er organisert i avdelingene: 119 fredsinnssatsgrupper (FIG), 119 radiac-lag (RAD) og 16 mobile renseenheter (MRE). FIG består av 24 tjenestepliktige mannskap og befal. MRE består av 27 tjenestepliktige mannskap og befal. Et radiac-lag består av 3 tjenestepliktige, hvorav et befal.

Førsteinssatsstyrken forsterkes med FIG personell (FIGP), en styrke på 4000 tjenestepliktige fordelt på 167 FIG personellgrupper, hver med 24 tjenestepliktige mannskap og befal. Personellet i denne styrken har samme kompetansenivå, personlig utrustning og øvingsfrekvens som førsteinnsatsstyrkene, men er ikke oppsatt med eget avdelingsmateriell.

I 2014 ble arbeidet med etablering av nasjonale, mobile forsterkningsenheter, avdelingene MFE, startet. Det er et mål å etablere totalt 12 MFE, hver med 24 tjenestepliktige mannskap og befal. Antall fredsinnssatsgrupper personell reduseres fra 167 til 155 med etablering av MFE.

Regjeringen ønsker å beholde en krigsreserve på 8000 tjenestepliktige, som ytterligere kan forsterke den operative styrken. Krigsreserven forutsettes ikke utdannet eller øvet i fredstid.

2. Kursets plass i opplæringsstrukturen

Tjenestepliktige i Sivilforsvaret inngår i ulike avdelinger. Avdelingene er fredsinnssatsgrupper (FIG), forsterkning for førsteinnsatsstyrken (FIG personell), radiac-lag (RAD), mobil renseenhet (MRE) og mobil forsterkningsenhet (MFE). Opplæring av tjenestepliktige gjennomføres med kurs av ulik varighet.

FIG/FIGP (FIG 10, FIG 20, FIG 30, IGR 32, MAF)

I FIG/FIGP er grunnopplæringen av tre ukers varighet (FIG 10). Opplæring av befal gjøres gjennom ulike nivåer av kurs. Lagførerkurs (FIG 20), og kurs for FIG leder/leder i FIG personell (FIG 30), er begge av to ukers varighet. IGR 32 er et tre dagers lederskapsseminar for FIG ledere. Kursene FIG 10, FIG 20, FIG 30 og IGR 32 bygger på hverandre og skal gjennomføres kronologisk. Opplæring av materiellansvarlig i FIG gjøres lokalt ved distriktene etter fastsatt kursplan. Mellom hvert kurs skal tjenestepliktige ha deltatt på avdelingens øvelser og innsatser.

RAD (RAD 10, RAD 30)

For personell i radiac-lag er grunnopplæringen et syv dagers kurs (RAD 10). Opplæring av lagfører i radiac måletjeneste (RAD 30), er av to ukers varighet. RAD 30 forutsetter gjennomført RAD 10, og mellom kursene skal tjenestepliktige ha deltatt på lagets øvelser.

MRE (MRE 10, MRE 30)

For personell i mobil renseenhet er grunnopplæringen et åtte dagers kurs (MRE 10). Opplæring av befal i mobil renseenhet gjøres gjennom befalskurs (MRE 30). Befalskurset er av to ukers varighet. MRE 30

forutsetter gjennomført grunnopplæring MRE 10, og mellom kursene skal tjenestepliktig ha deltatt på avdelingens øvelser.

MFE (MFE 10, MFE 30, spesialisering)

For personell i mobil forsterkningsenhet (MFE) er kursplaner for grunn- og lederopplæring (MFE 10 og MFE 30) under utarbeidelse. Spesialistopplæring innen ulike fagkategorier er under utarbeidelse.

Videregående kurs for ledere/nestledere i Sivilforsvarets avdelinger (FIG 31)

Videregående kurs for ledere/nestledere i Sivilforsvarets avdelinger (FIG 31) har en varighet på tre dager. Kurset har fokus på psykologisk førstehjelp. Tjenestepliktige som skal delta på FIG 31 skal ha gjennomført FIG 30, MRE 30, RAD 30 eller MFE 30.

Samvirke på skadested og samvirke på forurenset skadested (SPS 40 og SPS 41/CBRNE)

Samvirke på skadested (SPS 40) er et ukes kurs med deltagere fra nødetatene, frivillige organisasjoner (FORF), Forsvaret og Sivilforsvaret. Kurset samvirke på forurenset skadested (SPS 41/CBRNE) er et taktisk lederkurs av en ukes varighet, med samme målgruppe som SPS 40. Samvirkekurset CBRNE har fokus på håndtering av et forurenset skadested.

Tjenestepliktige fra FIG/FIGP som skal delta på SPS 40 eller SPS 41/CBRNE skal ha gjennomført kursene FIG 10, FIG 20 og FIG 30. Tjenestepliktige fra avdelingene mobil rensenhet, radiac-lag eller mobil forsterkningsenhet som skal delta på samvirke på skadested SPS 40 eller SPS 41/CBRNE skal ha gjennomført kursene MRE 10/RAD 10/MFE 10 og MRE 30/RAD 30/MFE 30.

POSOM kurs

Tjenestepliktige i Sivilforsvaret kan også delta på kurs i psykisk og sosial omsorg ved ulykker og katastrofer (POSOM). Kurset består av 3 moduler (del 1, hjemmeoppgave og del 2, totalt 40 timer) og er primært et kurs for kommunene.

3. Kursets varighet, opptakskrav og målgruppe

Videregående kurs for ledere/nestledere i Sivilforsvarets avdelinger (FIG 31) er av tre dagers varighet. Alt personell skal tilfredsstillе de helsemessige krav som stilles for tjenestegjøring i Sivilforsvaret, jf Personellbestemmelser for Sivilforsvaret (PSF), kapittel 8.

Opptakskrav til kurset er gjennomført FIG 30, RAD 30, MRE 30 eller MFE 30. Elever som ikke tilfredsstiller opptakskrav blir dimittert.

Den enkelte tjenestepliktige skal i forkant av kurs løse en forberedende hjemmeoppgave. Hjemmeoppgaven omfatter en presentasjon av stedlig distrikts rutiner for psykologisk førstehjelp knyttet til avdelinger i innsats.

Antall elever pr kurs er 16.

4. Kursets hovedmål

Kursets hovedmål er at den tjenestepliktige etter endt kurs skal ha grunnleggende kompetanse i psykologisk førstehjelp, for å kunne forebygge stressreaksjoner før, under og etter innsats. Kurset skal gjøre eleven bedre rustet til å håndtere kriser, gjennom kunnskap, mental forberedelse, handlingsplaner og ferdighetstrening.

Innenfor hvert fagområde er målet med opplæringen at den tjenestepliktige evner praktisk utøvelse av tilegnet kompetanse. Kompetanse omfatter kunnskaper, ferdigheter og holdninger.

5. Kursets oppbygging

Hovedområdene i opplæringen er inndelt i fagområdene administrasjon, operativ ledelse, psykologisk førstehjelp og krisehåndtering, og planspill ledelse. Fag - og timefordeling ivaretar en hensiktsmessig progresjon innenfor de ulike fagområdene. Med noen unntak bør emnene innenfor hvert fagområde gjennomføres i gitt rekkefølge. Administrasjon ligger ved kursets start og slutt.

Fagområder	Emne nr	Emne	Timer
1. Administrasjon	1.1	Innrykkstjeneste	1
	1.2	Dimisjonstjeneste	1
		Sum timer administrasjon	2
2. Operativ ledelse	2.1	Aktuelle bestemmelser	1
	2.2	Ansvarsforhold og rapportering	2
	2.3	Lederoppgaver og lederverktøy	2
		Sum timer operativ ledelse	5
3. Psykologisk førstehjelp og krisehåndtering	3.1	Hvorfor psykologisk førstehjelp	1
	3.2	Metodikk for psykologisk førstehjelp og krisehåndtering	2
	3.3	Funksjonen leder/nestleder og psykologisk førstehjelp	5
		Sum timer psykologisk førstehjelp og krisehåndtering	8
4. Planspill ledelse	4.1	Forberedelse til planspill	1
	4.2	Scenario 1 – Leteaksjon	2
	4.3	Scenario 2 – CBRNE	2
	4.4	Scenario 3 – Bybrann/skogbrann	2
	4.5	Scenario 4 – Flom	2
		Sum timer planspill ledelse	9
		Sum timer totalt	24

6. Hovedområder

Hvert fagområde har en innledning og en samlet oversikt over kompetansemål. For hvert kompetansemål angis hovedmomenter som skal ivaretas i opplæringen. Vektlegging av hovedmomentene må relateres til kompetansemålet og tid til disposisjon i hvert emne.

Administrasjon

Administrative forhold knyttet til gjennomføring av kurs.

Målet med administrative forhold er at eleven skal

- 1.1 forberedes til gjennomføring av kurs*
- 1.2 foreta kursevaluering og vurdere eget læringsutbytte*

Emne 1.1 Innrykkstjeneste 1 t

Målet med administrative forhold er at eleven skal forberedes til gjennomføring av kurs.

Hovedmomenter

- administrasjon
- presentasjon av deltagerne og instruktørene
- deltagerens og instruktørens forventninger til kurset

- kursets hovedmål og ukeprogram
- HMS under oppholdet

Emne 1.2 Dimisjonstjeneste 1 t

Målet med administrative forhold er at eleven skal foreta kursevaluering og vurdere eget læringsutbytte.

Hovedmomenter

- administrasjon
- kursevaluering
- eget læringsutbytte
- utdeling av kursbevis

Operativ ledelse

Videregående kurs for ledere/nestledere i Sivilforsvarets avdelinger skal gi økt kompetanse i å utøve operativ ledelse, i henhold til operativt konsept for Sivilforsvaret 2012. Fagområdet operativ ledelse er en repetisjon av aktuelle bestemmelser, ansvarsforhold, rapporteringsrutiner, lederoppgaver og lederverktøy som leder/nestleder må kjenne til.

Målet med opplæringen er at eleven skal

2.1 kjenne til aktuelle bestemmelser, og kunne anvende disse i utøvelse av funksjonen som leder/nestleder i Sivilforsvarets avdelinger

2.2 ha forståelse for distriktets og leder/nestleders ansvar før, under og etter innsats, samt ivareta fastsatte rapporteringsrutiner, spesielt knyttet opp mot forhold rundt psykologisk førstehjelp og krisehåndtering

2.3 kunne gjøre rede for relevante oppgaver og lederverktøy for leder/nestleder før, under og etter innsats, spesielt knyttet opp mot forhold rundt psykologisk førstehjelp og krisehåndtering

Emne 2.1 Aktuelle bestemmelser 1 t

Målet med opplæringen er at eleven skal kjenne til aktuelle bestemmelser, og kunne anvende disse i utøvelse av funksjonen som leder/nestleder i Sivilforsvarets avdelinger.

Hovedmomenter

- Sivilforsvaret i dag, oppdatert informasjon (eksempel Nasjonale retningslinjer for søk etter savnet person på land)
- Sivilbeskyttelsesloven
- Arbeidsmiljøloven med forskrifter
- Personellbestemmelser for Sivilforsvaret
- HMS og Sikkerhetsbestemmelser
- Øvingsbestemmelser for Sivilforsvaret
- Bestemmelser for radiac måletjeneste
- Gjennomgang av www.sivilforsvaret.no og fanen logistikk

Emne 2.2 Ansvarsforhold og rapportering 2 t

Målet med opplæringen er at eleven skal ha forståelse for distriktets og leder/nestleders ansvar før, under og etter innsats, samt ivareta fastsatte rapporteringsrutiner, spesielt knyttet opp mot forhold rundt psykologisk førstehjelp og krisehåndtering.

Hovedmomenter

- Operativt konsept for Sivilforsvaret
- Ansvarsforhold distrikt - avdeling før, under og etter innsats
- Dialog med distriktet før, under og etter innsats
- Distriktets oppdragsanalyse i forkant av oppdrag, befalets oppdragsanalyse underveis, beslutningstaking
- Innsatsrapportering og veiledningsskjema for innsatsrapportering
- Rapport om uønsket hendelse, forenklet RUH skjema

Emne 2.3 Lederoppgaver og lederverktøy 2 t

Målet med opplæringen er at eleven skal kunne gjøre rede for relevante oppgaver og lederverktøy for leder/nestleder før, under og etter innsats, spesielt knyttet opp mot forhold rundt psykologisk førstehjelp og krisehåndtering.

Hovedmomenter

- Mental forberedelse
- Situasjonsbedømmelse, risikoanalyse
- Beslutningssløyfe OBBO
- Handlingsplaner, sentrale og lokale planverk
- Lederens rolle og ansvar i kriser, oppdragsanalyse og ivaretagelse av fysisk/psykisk helse
- Krisekommunikasjon
- Opptreden på skadested

Spesifiseres i undervisningsplan:

- *Kontakt med innsatsleder/fagleder, få klarhet i oppdrag og motta ordre*
- *Mental forberedelse til oppdraget*
- *Foreløpig plan (varslingsordre/5-punktsordre), forhåndsordre til egen avdeling*
- *Klargjøring til innsats*
- *Loggføring*
- *Oversikt over personell og materiell*
- *Organisering av mottak av egen avdeling, registrering*
- *Sambands- og kommunikasjonsplan*
- *Vurdere behov for repeater*
- *Iverksetting av mottatt ordre*
- *Kontrollering av utførelse*
- *Kontakt med sivilforsvarsdistriktet ved behov for forsterkninger*
- *Rapportering*
- *Personellets behov for støtte, omsorg og hvile*
- *Eventuell oppfølging av personellet etter krevende innsatser*
- *Utfylling av rapport om uønskede hendelser (RUH)*
- *Eksempler på tiltakskort*
- *Taktiske tiltak*

Psykologisk førstehjelp

Psykologisk førstehjelp innebærer å skape et trygt klima rundt de som har blitt rammet av krisen. Målsettingen med psykologisk førstehjelp er å forebygge psykososiale senskader og redusere stressreaksjoner gjennom informasjon og oversikt, og gjennom å uttrykke tanker og reaksjoner.

Det er utviklet ulike metoder som har til hensikt å redusere opplevelse av kaos og kontrolltap. En støttesamtale vil i første omgang bestå i å lytte, være tilstede og uttrykke forståelse for den enkeltes reaksjoner. Defusing/avlastningssamtale er en gjennomgang av hva som skjedde, rett etter en traumatisk hendelse. Psykologisk debriefing er en systematisk og strukturert måte å gjennomgå fakta, tanker, inntrykk og reaksjoner etter en traumatisk hendelse.

Målet med opplæringen er at eleven skal

3.1 ha forståelse for behovet for psykologisk førstehjelp

3.2 ha innsikt i ulike metoder for å ivareta psykologisk førstehjelp og krisehåndtering

3.3 kunne bidra til å forebygge utvikling av psykologiske senskader hos seg selv og i avdelingen

Emne 3.1 Hvorfor psykologisk førstehjelp 1 t

Målet med opplæringen er at eleven skal ha forståelse for behovet for psykologisk førstehjelp.

Hovedmomenter

- Begrepet psykologisk førstehjelp
- Behov for psykologisk førstehjelp
- Risikofaktorer og tilleggsfaktorer
- Stress og belastning
- Faktorer som påvirker stress
- Naturlige reaksjoner på stress
 - Kroppslige symptomer
 - Atferdsreaksjoner, kort og lang sikt
- Observasjon av atferd

Emne 3.2 Metodikk for psykologisk førstehjelp og krisehåndtering 2 t

Målet med opplæringen er at eleven skal ha innsikt i ulike metoder for å ivareta psykologisk førstehjelp og krisehåndtering.

Hovedmomenter

- Begrepene brief, defuse og debrief
- Tidsaspekt, hvilke metoder benyttes når
- Kjernetiltak
- Den gode samtalen, støttesamtale/avlastningssamtale, før, under eller etter innsats
- Teknisk debrief/systematisk gjennomgang av hendelsesforløpet
- Begrepet traume
- Behov for videre oppfølging
- Relevante fagmiljøer i videre oppfølging
- Distriktets rutiner for videre oppfølging

Emne 3.3 Funksjonen leder/nestleder og psykologisk førstehjelp 5 t

Målet med opplæringen er at eleven skal kunne bidra til å forebygge utvikling av psykologiske senskader hos seg selv og i avdelingen.

Hovedmomenter

- Ansvarsforhold distrikt – avdeling
- Krav og forventninger til seg selv, subjektive og objektive
- Krav og forventninger til sine underordnede
- Hvordan stress kan påvirke beslutningsevne
- Egne erfaringer som ledere/nestledere
- Hvem tar vare på lederen og egenomsorg
- Håndtering av mindre alvorlige hendelser, og opptreden ved alvorlig skade eller død
- Hvordan avdelingene og distriktet kan tilrettelegge for psykologisk førstehjelp etter innsats
- Leder/nestleders rolle ved gjennomføring av psykologisk førstehjelp
- Behovet for å etablere rutiner/planer lokalt for å kunne gjennomføre psykologisk førstehjelp etter innsats, jf. forberedende hjemmeoppgave

Planspill ledelse

Planspill i ledelse skal sikre at den enkelte kurselev får øving i å utøve operativ ledelse i ulike hendelsestyper, med særlig fokus på psykologisk førstehjelp og krisehåndtering.

I planspill ledelse skal eleven utføre ledelse i funksjonen leder/nestleder, med fokus på mental forberedelse, akutt krisehåndtering og forebygging av psykologiske senskader hos seg selv og i avdelingen.

Målet med opplæringen er at eleven skal

4.1 reflektere over betydningen av egne forberedelser til innsats, og kjenne til ulike øvingsformer for planspill

4.2 ha forståelse for hvordan en leteaksjon kan medføre behov for psykologisk førstehjelp, og eleven skal kunne gjennomføre en teknisk debrief med påfølgende avlastningssamtale

4.3 ha forståelse for hvordan en CBRNE hendelse kan medføre behov for psykologisk førstehjelp, og eleven skal kunne gjennomføre en teknisk debrief med påfølgende avlastningssamtale

4.4 ha forståelse for hvordan en bybrann/skogbrann kan medføre behov for psykologisk førstehjelp, og eleven skal kunne gjennomføre en teknisk debrief med påfølgende avlastningssamtale

4.5 ha forståelse for hvordan en flom kan medføre behov for psykologisk førstehjelp, og eleven skal kunne gjennomføre en teknisk debrief med påfølgende avlastningssamtale

Emne 4.1 Forberedelse til planspill 1 t

Målet med opplæringen er at eleven skal reflektere over betydningen av egne forberedelser til innsats, og kjenne til ulike øvingsformer for planspill.

Hovedmomenter

- Egen forberedelse
- Modellbord som øvingsform
- Simulator som øvingsform
- Papirøvelse – scenario som utvikler seg
- Rollespill
- ROS-analyse, potensielle hendelser, mental forberedelse

Emne 4.2 Scenario 1 – Leteaksjon 2 t

Målet med opplæringen er at eleven skal ha forståelse for hvordan en leteaksjon kan medføre behov for psykologisk førstehjelp, og eleven skal kunne gjennomføre en teknisk debrief med påfølgende avlastningssamtale.

Hovedmomenter

- Relevante problemstillinger
 - Barn
 - Suicidale
 - Pårørende med i søkelaget
 - Nære relasjoner til savnede
 - Opptreden ved funn, belastninger
- Analyse av situasjonen
- Kapasiteter og begrensninger
- Ivaretagelse av sikkerhet
- Kommunikasjon og samband
- Taktiske vurderinger og prioriteringer
- Ordregiving
- Oppdatert situasjonsbilde
- Samhandling og samvirke
- Loggføring
- Teknisk debrief/systematisk gjennomgang av hendelsesforløpet, med påfølgende støttesamtale/avlastningssamtale – tentativt 20 minutter

Emne 4.3 Scenario 2 – CBRNE 2 t

Målet med opplæringen er at eleven skal ha forståelse for hvordan en CBRNE hendelse kan medføre behov for psykologisk førstehjelp, og eleven skal kunne gjennomføre en teknisk debrief med påfølgende avlastningssamtale.

Hovedmomenter

- Relevante problemstillinger
 - First responder handbook

- Skade på eget personell
- Bruk av personlig vernebekledning (vernedrakt, vernemaske, påvisningsutstyr)
- Pårørende/nære relasjoner til personell i innsatsområdet
- Evakueringsproblematikk
- Analyse av situasjonen
- Kapasiteter og begrensninger
- Ivaretagelse av sikkerhet
- Kommunikasjon og samband
- Taktiske vurderinger og prioriteringer
- Ordregiving
- Oppdatert situasjonsbilde
- Samhandling og samvirke
- Loggføring
- Teknisk debrief/systematisk gjennomgang av hendelsesforløpet, med påfølgende støttesamtale/avlastningssamtale – tentativt 20 minutter

Emne 4.4 Scenario 3 – Bybrann/skogbrann 2 t

Målet med opplæringen er at eleven skal ha forståelse for hvordan en bybrann/skogbrann kan medføre behov for psykologisk førstehjelp, og eleven skal kunne gjennomføre en teknisk debrief med påfølgende avlastningssamtale.

Hovedmomenter

- Relevante problemstillinger
 - Relevante oppgaver for Sivilforsvaret, HMS
 - Oversikt over personell i innsats
 - Nære relasjoner berørt av brannen
 - Skade/død eget mannskap
 - Feil bruk av materiell, vannmangel, får konsekvenser for innsattpersonell
 - Evakueringsproblematikk
 - Evakuerte- og pårørendesenter
 - Håndtering av presse
- Analyse av situasjonen
- Kapasiteter og begrensninger
- Ivaretagelse av sikkerhet
- Kommunikasjon og samband
- Taktiske vurderinger og prioriteringer
- Ordregiving
- Oppdatert situasjonsbilde
- Samhandling og samvirke
- Loggføring
- Teknisk debrief/systematisk gjennomgang av hendelsesforløpet, med påfølgende støttesamtale/avlastningssamtale – tentativt 20 minutter

Emne 4.5 Scenario 4 – Flom 2 t

Målet med opplæringen er at eleven skal ha forståelse for hvordan en flom kan medføre behov for psykologisk førstehjelp, og eleven skal kunne gjennomføre en teknisk debrief med påfølgende avlastningssamtale.

Hovedmomenter

- Relevante problemstillinger
 - Rammet selv, eget hus forsvinner
 - Nære relasjoner involvert
 - Trafikkulykke på vei til/fra innsatssted
 - Båt/ATV ulykke
 - Broer som kollapser
 - Evakueringsproblematikk (institusjoner for eksempel)
 - Håndtering av rammede

- Isolasjon grunnet vannmasser
- Analyse av situasjonen
- Kapasiteter og begrensninger
- Ivaretagelse av sikkerhet
- Kommunikasjon og samband
- Taktiske vurderinger og prioriteringer
- Ordregiving
- Oppdatert situasjonsbilde
- Samhandling og samvirke
- Loggføring
- Teknisk debrief/systematisk gjennomgang av hendelsesforløpet, med påfølgende støttesamtale/avlastningssamtale – tentativt 20 minutter

7. Arbeidsformer

Fordeling mellom teori og praksis må være hensiktsmessig, og opplæringen må bygges på den kompetansen eleven har. Læringsprosessen frem mot kompetansemålet må ha utgangspunkt i at læring skjer hos eleven gjennom aktivisering. All aktivitet underveis i kurset skal ta utgangspunkt i kurselevens funksjon som leder/nestleder.

Opplæringen skal i hovedsak være praktisk rettet og med realistiske case som utgangspunkt for den teoretiske gjennomgangen. En problemorientert opplæring innebærer forberedelse av konkrete problemstillinger til diskusjon, og det må lages en plan for tema, aktivitet og oppsummering. En slik opplæringsmetode anbefales fremfor formidlingsmetoden, som preges av kateterundervisning.

Den tjenestepliktige skal i forkant av kurs løse en forberedende oppgave, med presentasjon av distriktets rutiner for psykologisk førstehjelp knyttet til avdelinger i innsats. Oppgaven skal sendes ut 14 dager før kursstart.

Instruktørbehov ved gjennomføring av videregående kurs for ledere/nestledere i Sivilforsvarets avdelinger er 4-6 instruktører. Under planspill i ledelse er instruktørbehovet størst. I fagområdet psykologisk førstehjelp kan det være hensiktsmessig å benytte innleide instruktører. De 4 planspilløvelsene skal gjennomføres som postøvelse, slik at alle elevene får en rolle i de enkelte scenario (ikke kun observatører).

Hvert fagområde i opplæringen skal gjennomføres i henhold til gjeldende Sikkerhetsbestemmelser for Sivilforsvaret. HMS skal være ivarettatt under hele kurset.

8. Vurdering

Vurdering av eleven skal gjennomføres underveis og etter endt opplæring. Underveis er formålet med vurdering å veilede, motivere og utvikle eleven, å sikre at eleven når hovedmålene i opplæringen samt ha et grunnlag for sluttvurdering. Vurdering underveis kan være formell/uformell, fortløpende/avsluttende, enkeltindivid/gruppe eller praktisk/teoretisk. Hvilken vurderingsform det er hensiktsmessig å benytte når, og hvordan denne dokumenteres er opp til instruktøren/undervisningslederen.

Etter endt opplæring skal distriktene informeres om hvilken kompetanse eleven har oppnådd. Tilbakemelding gis med bakgrunn i instruktørens oppfatning av leder/nestleders kompetanse innen psykologisk førstehjelp og krisehåndtering, og instruktørens generelle oppfatning av eleven. Elevens motivasjon til videre tjenesteplikt skal fremgå.

Tildeling av kursbevis forutsetter deltagelse under hele kurset. Etter søknad kan det innvilges fritak for inntil 20 %.

9. Litteratur

Læremateriell som benyttes under planlegging og i opplæringen skal være faglig oppdatert og holde faglig god kvalitet. Nedenfor listes et minimum av litteratur innenfor fagområdene, men instruktør/undervisningsleder er selv ansvarlig for å innhente supplerende fagstoff der det anses nødvendig.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, *Operativt konsept for Sivilforsvaret 2012*, 2012

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, *Sikkerhetsbestemmelser for Sivilforsvaret*, 2008

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, *Personellbestemmelser for Sivilforsvaret (PSF)*, 2010

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, *Bestemmelser for Sivilforsvarets radiac måletjeneste*, 2015

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, *Veileder for Sivilforsvarets renseenheter*, 2013

Dyregrov Atle, *Psykologisk debriefing*, Fagbokforlaget, 2002

Dyregrov Atle, *Katastrofepsykologi*, Fagbokforlaget, 2002

Eid Jarle og Johnsen Bjørn Helge, *Operativ psykologi*, Fagbokforlaget, 2 utgave, 2006

Justis – og politidepartementet, St.meld. nr 22 (2007-2008), *Samfunnssikkerhet, samvirke og samordning*

Justis- og beredskapsdepartementet, Meld. St. nr 29 (2011-2012), *Samfunnssikkerhet*

Justis – og politidepartementet, Rednings – og beredskapsavdelingen, *veileder, Helhetlig omsorg*, 2002

LOV-2005-06-17-62, Lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven)

LOV-2010-06-25-45, Lov 25. juni 2010 nr. 45 om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven)

Luftforsvaret, *Håndbok i lederskap*

National Center for PTSD, *Psykologisk førstehjelp, felthåndbok, 2. utgave*, 2011

Politidirektoratet, *Politiets beredskapssystem del 1 (PBS 1), Håndbok i krisehåndtering*, Politidirektoratet 2011

Skants Petter, *Omsorg i kriser*, Gyldendal Akademisk, 2008

Sund Arne, hefte, *Ulykker, katastrofer og stress*, Gyldendal Norsk Forlag, 1987

Waldenstrøm Egil, *Psykisk førstehjelp ved katastrofer, ulykker og kriser*, *Stiftelsen for psykiatrisk opplysning*, 2007

10. Andre forhold

Vedlegg til kursplanen er veiledende ukeprogram og mal for kursbevis. Evaluering av kurset skal gjøres elektronisk i fastsatt mal. Kursbevis skal fylles ut i fastsatt mal. Malen ligger i word format sammen med kursplanen, denne benyttes inntil kursbeviset ligger tilgjengelig i WebRulle. Kurset revideres etter fastsatte retningslinjer.